

Rakovina prostaty: Každým rokem onemocní 8 tisíc mužů. Riziko odhalí test z krve

Rakovina prostaty je nejčastějším onkologickým onemocněním u mužů. Každoročně si tuto diagnózu vyslechne více než 8 tisíc mužů. Onemocnění je dobře léčitelné v počátečním stádiu. Většina mužů ale neví, jak na prevenci, a jaká **existují** vyšetření, které **mohou** pomoci odhalit rakovinu prostatu včas. Rakovinou prostaty se zabývá patientská **organizace** Asociace mužů sobě, jejímž úkolem je osvěta a psychická pomoc **mužům a jejich rodinným příslušníkům**. Tímto onemocněním si prošel také pan Josef (72 let) z Prahy.

Rakovinou prostaty onemocněl pan Josef v roce 2008. V té době prožíval šťastné období. Po jedenácti letech, kdy ovdověl, se znovu oženil. Příznakům v podobě častého chazení na WC v noci nevěnoval příliš pozornosti. Teprve v roce 2011 urolog na sono vyšetření objevil malý zapouzdřený nádor uvnitř prostaty. „Histologie bohužel potvrdila zhoubný nádor prostaty,“ vzpomíná pan Josef. Urolog ho bez prodlení objednal do FN Motol na operaci, při které došlo k chirurgickému odstranění nádoru v prostatě. „Velkou oporou mi tehdy byla moje manželka, syn a vnoučata. Dál jsem se věnoval svým koníčkům, kterými jsou elektrotechnika, tajemství vesmíru, příroda a četba. To vše mi moc pomáhalo náročné období psychicky zvládnout,“ pokračuje ve svém vyprávění.

Přiznává, že pro něho bylo důležité mít možnost popovídat si o svých problémech s dalšími lidmi, kteří prošli tím samým. Pan Josef rakovinu překonal a dnes – devět let po operaci, je v pořádku. „Na rakovinu už nemyslím. Ale bohužel i vzhledem k věku mě trápí jiné nemoci – tříselná kýla, idiopatická neuropatie. Ale pokud tohle všechno odmyslím, cítím se vcelku dobře,“ dodává. Pan Josef se v dubnu 2019 stal členem patientské organizace Asociace mužů sobě (AMS), ve které zároveň přijal funkci hospodáře v prezidiu AMS. „Patientská organizace mi pomohla při plánovaných akcích získat nové znalosti, jak zvládat stres a psychiku v boji se svou nemocí,“ uzavírá.

Řada mužů vůbec netuší, že mohou mít rakovinu prostaty

O Asociaci mužů sobě hovoří prezident **patientské organizace** pan Stanislav Kolb, který si tímto onemocněním také prošel.

Pane Kolb, **jaké jsou** hlavní poslání Asociace mužů sobě?

Rakovina prostaty, je **vůbec nejčtenější onkologické onemocnění v České republice**. V současné době se na tuto nemoc u nás léčí téměř 80 000 mužů většinou starších 50 ti let. Je to také nemoc s nejvyšším ročním nárůstem 3,74 %. Včetně rodinných příslušníků tak sdílí toto onemocnění a s ním spojený závažný zásah do života přibližně 500 000 lidí v ČR. Sám jsem toto onemocnění prodělal. Byly to příběhy mužů s touto diagnózou, které se staly hlavní motivací k založení první mužské patientské v organizace Asociace mužů sobě z.s. Jako první cíl, chcete-li poslání, jsme si stanovili pomáhat mužů a jejich rodinám správně se orientovat v jejich nelehké životní situaci. Na pravidelných besedách s odborníky a lékaři, ale i výměnou zkušeností mezi pacienty navzájem se dozývají informace:

- Jaké existují způsoby léčby rakoviny prostaty, jejich přednosti, ale i vedlejší účinky,
- Jak se doléčit a dosáhnout původní kvality života,
- Jaká je prevence a jak změnit styl života k předcházení recidivy této nemoci,

- Jak řešit případné problémy s financováním léčby a doléčení.

Chceme se zaměřit i na osvětu pro muže, kterým se blíží 50 let věku, a kteří nejsou pacienti. Ve vyspělých zemích západního světa, ke kterým patříme, je pravděpodobnost onemocnění rakovinou prostaty 18%, tedy každý šestý muž nad 50 let touto nemocí onemocní. Prevence je tedy nesmírně důležitá a bohužel mnohdy kvůli nevědomosti a nedostatku informací zanedbávána

Hovoříte o prevenci, co konkrétně máte na mysli?

Mluvím o screeningu hladiny PSA, tak jak funguje u žen screening prsu jako způsob prevence, nebo screening tlustého střeva. Chtěli bychom jej prosadit minimálně pro muže starší 55 let tak, jak to mu je třeba ve Švédsku. Anebo alespoň prosadit v rámci pravidelných prohlídek povinnost praktického lékaře změřit pacientovi odběrem krve hladinu PSA (prostatický specifický antigen – pozn. red. Je.). Plnění této povinnosti signálního vyšetření PSA praktickými lékaři by měly kontrolovat zdravotní pojišťovny, je to i v jejich zájmu, neboť včasné zjištění zhoubného nádoru umožní úspěšnější léčbu s menšími náklady. Praktický lékař bude sám sledovat vývoj hladiny PSA u pacienta a teprve při jeho vyšším nárůstu jej pošle na další vyšetření k odbornému lékaři. Pacient musí být lékařem ubezpečen, že vyšší hladina PSA rozhodně ještě neznamená rakovinu prostaty. Je to jenom signál k dalšímu vyšetření urologem, například pohmatem prostaty přes konečník. Tak dojde k včasnému odhalení tohoto karcinomu.

Bohužel praktičtí lékaři tuto možnost při pravidelných prohlídkách mužům nenabízí a oni o měření PSA ani nevědí. Navíc o prevenci rakoviny prostaty se zdaleka tolik nehovoří, jako například u žen o rakovině prsu. Přitom mnoho mužů by určitě využilo tuto možnost prevence, která není nikterak náročná a ani drahá. Test si mohou zaplatit jako samoplátci a stojí kolem 250 Kč.

Hovořil jste o prvním cíli vaší patientské organizace a o prevenci, jaká jsou další poslání?

Založená mužská patientská organizace Asociace mužů sobě z.s. usiluje v souladu s Evropskou chartou práv pacientů o zvýšení práv a postavení pacientů s rakovinou prostaty v našem zdravotním systému, aby noví pacienti nemuseli ve stresu po oznámení této vážné diagnózy bloudit tímto systémem a hledat tu správnou léčbu a její případné financování. Zastupujeme naši cílovou skupinu 80 000 pacientů s karcinomem prostaty na jednáních se zástupci ministerstva zdravotnictví a zdravotních pojišťoven. Naše připomínky a stanoviska k legislativním změnám předkládáme i ostatním onkologickým patientským organizacím v rámci platformy HOP (hlas onkologických pacientů). Rád bych dnes poděkoval bývalému ministru Adamu Vojtěchovi za jeho podporu patientským organizacím a snahu o jejich legislativní začlenění do zdravotního systému, jako jeho nedílné součásti zajišťující kromě pomoci pacientům i velmi důležitou zpětnou vazbu mezi ministerstvem, zdravotními pojišťovnami a pacienty.

Kde a jak často pořádáte besedy s pacienty a setkání s odborníky?

Nejčastěji jsme až do epidemie COVID 19 pořádali naše setkání s pacienty každou středu od 14 ti hod. v sídle naší organizace v Klimentské 1, v Praze 1. Dále se zaměřujeme na víkendové semináře a pořádání rekondičních pobytů v přírodě. V loňském roce jsme pro naše členy a jejich sympatizanti dokonce uspořádali I. Olympiádu AMS na Dědově mlýně uprostřed kokořínských lesů.

Budeme velice rádi, když i ostatní pacienti s karcinomem prostaty vstoupí do naší Asociace mužů sobě. Najdete nás na www.asmuso.cz.

Stále častěji se setkáváme s rakovinou prostaty i u mladších mužů, míní urolog

Na otázky týkající se rakoviny prostaty a prevence jsme se zeptali urologů z kliniky Urosanté. Odpovídají MUDr. Martin Lukeš a MUDr. Tomáš Novotný.

Asociace mužů se zaměřuje na prevenci proti prostatě. Která věková skupina mužů je nejvíce ohrožena?

Nejvíce ohroženou skupinou jsou muži starší 50 let. Bohužel v poslední době stále častěji diagnostikujeme karcinom prostaty i u mužů ve věku 40+ a na naší klinice léčíme už i několik pacientů mladších 40 let.

Od kdy je vhodné chodit na pravidelné prohlídky?

S pravidelnými preventivními prohlídkami doporučujeme našim klientům začít kolem 40 roku věku, vhodné jsou zejména pravidelné odběry krve včetně PSA (prostatický specifický antigen – marker karcinomu prostaty – pozn. red.) a sonografické vyšetření.

Jaké jsou příznaky rakoviny prostaty, pane doktore?

V časných stádiích onemocnění - jedná se o stádia, která mají nejvyšší pravděpodobnost na vyléčení, je onemocnění obvykle bezpříznakové. Často se nemoc v tomto stadiu diagnostikuje na podkladě běžného preventivního vyšetření, pro vyšší hladinu PSA.

V pozdějších stádiích nemoci může muž s karcinomem prostaty pociťovat řadu příznaků, z nichž však žádný není vysloveně specifický pro nádor prostaty a může tedy signalizovat i jinou poruchu. Mezi tyto příznaky patří potřeba častého močení hlavně v noci, problémy při močení, krev v moči nebo ve spermatu, potíže s erekcí, bolest při ejakulaci, častá bolest nebo ztuhlost v bedrech, bocích nebo v horní části stehna, ztráta chuti k jídlu a tělesné hmotnosti. Klíčovou roli v léčbě karcinomu prostaty tedy má prevence.

Jak probíhá léčba?

Léčba karcinomu prostaty je závislá na fázi, ve které byla provedena diagnóza. V případě lokalizovaného karcinomu prostaty přicházejí v úvahu dvě možnosti léčby, obě se snahou o vyléčení. Jedná se o radikální odstranění prostaty či její radikální ozáření. Další možností, která je v dnešní době akceptována, je tzv. aktivní sledování. Tato metoda představuje cílené rozhodnutí pacienta s neagresivním karcinomem prostaty neléčit, ale pouze pečlivě sledovat a léčbu zahájit při přesně definovaných známkách zhoršení onemocnění.

V pokročilejších stádiích karcinomu prostaty přichází ke slovu také další modalita léčby karcinomu prostaty. Zde se uplatňuje hormonální terapie. Většina nádorů prostaty je ovlivněna hormony produkovanými mužským tělem - testosteronem. Při léčbě je třeba vliv těchto hormonů omezit a doporučuje se tedy kastrace. Ta může být buď chirurgická - odstranění varlat, nebo provedená podáváním látek, jež v těle blokují působení mužských hormonů, tedy tzv. chemická. V dnešní době je nedílnou součástí léčby pokročilých nádorů prostaty též chemoterapie.

Jsou nějaké novinky - pokroky v léčbě a prevenci proti rakovině prostaty a pokud ano, jaké?

Novinky v rámci prevence toho času významné nejsou. Co se týče léčby, tak v současné době asi největší novinkou je možnost aplikace SpaceOAR Hydrogelu pacientům s karcinomem prostaty před zahájením radioterapie. Jedná se o tělem vstřebatelnou látku, která působí jako bariéra mezi konečníkem a prostatou a mírní dopady ozařování na konečník a střevo. SpaceOAR Hydrogel vydrží v těle několik měsíců a poskytuje tak ochranu konečníku, zatímco pacient podstupuje radioterapii. Poté se látka postupně sama vstřebá, není ji tedy nutné chirurgicky odstraňovat.

Mohou si muži provádět nějaké samovyšetření podobně jako ženy v případě prevence proti rakovině prsu?

Bohužel, samovyšetření u prostaty není možné. Proto by měl být kladen důraz na opakovaně zde zmíněnou prevenci, která nebolí!